

Европейски икономически
и социален комитет

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА **СИН ПАКТ НА ЕС**

#EUBlueDeal

Водата е жизненоважен ресурс. Тя е абсолютно необходима за екосистемите, човешкия живот и функционирането на икономиката и нашето общество. Но световните водни ресурси са ограничени и все повече са подложени на натиск. Както беше изрично признато от Общото събрание на ООН през 2010 г., **достъпът до безопасна питейна вода и канализация са право на човека** и е неприемливо в ЕС да има хора, които все още нямат достъп до вода и канализация.

ЕС установи правни рамки за защита на сладководните и морските ресурси. Много от поставените цели обаче не са постигнати. С оглед на разработването на цялостен подход към европейските политики в областта на водите, Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) прие [редица становища по собствена инициатива, в които се разглежда водната криза](#) в различните ѝ измерения.

Предвид същественото естество на водата и настоящите и бъдещите предизвикателства, пред които са изправени светът и нашият континент, ЕИСК е твърдо убеден, че водата вече не може да бъде един от елементите на Зеления пакт: необходима е промяна на мащаба на равнище ЕС. Затова ЕИСК призовава европейските институции да **разглеждат водата като приоритет и да приемат Син пакт на ЕС като обособен стратегически приоритет**, на равни начала със Зеления пакт на ЕС. Синият пакт на ЕС трябва да бъде **изцяло допълващ се и в пълна синергия със Зеления пакт на ЕС и целите за устойчиво развитие на ООН**. Той трябва да бъде всеобхватна, последователна политика, основана на ръководни принципи и конкретни действия, както е посочено по-долу. Става въпрос за предвиждане на нуждите и за опазване и адекватно управление на нашите общи водни ресурси в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план за постигане на бъдеще със стабилност по отношение на водите. **Европа може да превърне предизвикателствата, свързани с водата, в нови възможности** за технологично развитие, обществен напредък, нови работни места, умения и бизнес растеж, като същевременно защита околната среда.

Нашият Комитет призовава институциите на ЕС и държавите членки да вземат предвид тези принципи и предложения и да признаят водата като **стратегически приоритет през програмния период 2028—2034 г. и след това**, интегриран във всички политики на ЕС.

Време е да обединим усилията си и да намерим общи решения на системната водна криза. Нашите колективни действия, подкрепени от силна и амбициозна стратегия за водите на европейско равнище, са единствената гаранция за устойчиво бъдеще със стабилност по отношение на водите.

Oliver RÖPKE, председател на ЕИСК

26 октомври 2023 г.

РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ НА СИНИЯ ПАКТ НА ЕС

Принцип 1:

Всички политики на ЕС трябва да бъдат приведени в съответствие с новата европейска политика за водите, както беше случаят със Зеления пакт на ЕС. Политиките и действията в рамките на Синия пакт трябва да се основават на **актуални, точни, прозрачни, съпоставими, лесно достъпни и надеждни данни за водите.**

Принцип 2:

Възстановяването и опазването на екосистемите, влажните зони и биологичното разнообразие следва да бъдат съществена част от Синия пакт.

Принцип 3:

Европейският съюз трябва да възприеме основан на правата на човека подход към водата и да се бори с водната бедност, в съответствие с принцип 20 от Европейския стълб на социалните права. Правото на здравословна околна среда също следва да бъде признато за основно право на човека.

Принцип 4:

Водоснабдяването, канализацията и хигиената (WASH) трябва да бъдат **устойчиви, справедливи, висококачествени и финансово достъпни за всички.** В случай на водна криза гражданите и техните основни потребности трябва да имат приоритет.

Принцип 5:

Всички потребители на вода следва да бъдат насърчавани да приемат решения и практики в подкрепа на устойчивото използване и потребление на вода.

Принцип 6:

ЕС трябва да подкрепя разработването на технологии, позволяващи ефективно използване на водата, рециклиране и намаляване на замърсяването, както и постепенното им внедряване в селското стопанство, промишлеността и домакинствата.

Принцип 7:

Загубите на вода, дължащи се на течове в мрежите и разхищение на вода от селското стопанство, промишлеността, домакинствата и всички други потребители, **трябва да бъдат значително намалени.**

Принцип 8:

Селското стопанство е както основна причина за недостига на вода, така и страда от него. ЕС трябва да осигури, чрез стратегически план, достъп до достатъчно качествена вода и нейното устойчиво управление в селското стопанство, за да гарантира адекватно и устойчиво производство на храни в ЕС.

Принцип 9:

Като се има предвид връзката между енергията, водата и суровините от критично значение, **водата следва да се разглежда като основен елемент от промишлената стратегия на ЕС.**

Принцип 10:

Необходим е секторен промишлен подход, тъй като различните отрасли имат различни нужди от вода и възможности по отношение на водната ефективност. **Принципът за ненанасяне на вреда трябва да се съчетае с правото на използване на вода за стопанските дейности.**

Принцип 11:

Трябва да се гарантира наличието на квалифицирани и специализирани работници и да се запази конкурентоспособността на европейските предприятия.

Принцип 12:

Една всеобхватна политика на ЕС за водите трябва да бъде придружена от също толкова амбициозен план за финансиране. Цените на водата, разходите и данъците трябва да бъдат справедливи и прозрачни, а цените да се основават на принципа за пълно възстановяване на разходите.

Принцип 13:

ЕС следва да увеличи усилията си в областта на „синята“ дипломация и да я включи във външната си политика и външните си отношения, включително политиките за съседство, търговия и развитие. Една от основните стратегически цели на синята дипломация следва да бъде актуализирането на рамката на договорите на ООН по всички въпроси, свързани с водите, и бързото прилагане на международните споразумения.

Принцип 14:

Наложително е да се **разработят международни политики за насърчаване на пестеливото и ефективното използване на вода във всички сектори на икономиката и обществото, да се намали замърсяването на подпочвените и повърхностните води**, както и **да се възстановят замърсените води и водите с влошено качество.**

Принцип 15:

Синият пакт на ЕС изисква **подходящо управление на сладководните ресурси, включително подземните води**. ЕИСК призовава за **подход, основан на речните басейни**, с участието на всички съответни заинтересовани страни. Съществуващите трансгранични инициативи за сътрудничество в рамките на речните басейни следва да бъдат задълбочени, развити и адекватно финансирани.

СПЕШНО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЕЙСТВИЯ В РАМКИТЕ НА СИНИЯ ПАКТ НА ЕС

Като се имат предвид предстоящите предизвикателства, трябва спешно да предприемем действия. **ЕИСК настоятелно призовава съзаконодателите да включат следните мерки в Синия пакт и ще наблюдава внимателно тяхното изпълнение през следващия мандат на Европейската комисия (2024—2029 г.).**

1	Необходим е общ подход за разбиране на водната бедност на равнището на ЕС . ЕС трябва да разработи общи насоки за наблюдение на достъпа до висококачествени и финансово достъпни водни и канализационни услуги (ВиК) , както и да картографира актуалното състояние и редовно да следи неговото развитие.
2	Следва да се създаде консултативна платформа на ЕС за заинтересованите страни, създадена съвместно от ЕИСК и други институции на ЕС , с цел: споделяне на най-добри практики, разработване на специфични стандарти за качеството и използването на водата в селското стопанство и промишлеността, допринасяне за редовното актуализиране на планове за действие на Синия пакт и насърчаване на партньорства и кръговата икономика.
3	Необходимо е систематично събиране на прозрачни, съпоставими, лесно достъпни и надеждни данни за актуалното състояние и дългосрочните тенденции на равнище ЕС по отношение на: водоснабдяване, достъп до вода и канализация, състояние на водните инфраструктури, водочерпене на повърхностни и подземни води и използване на водата в промишлените, селскостопанските и битовите процеси.
4	Водната инфраструктура и водните ресурси на всяка държава членка трябва да бъдат незабавно и задълбочено оценени , за да се установят спешните нужди от инвестиции. Следва да се въведе последователно законодателство във всички държави членки, за да се създаде устойчив механизъм за съхранение на вода по време на мокрите периоди .
5	Развитието на водоснабдителна и канализационна инфраструктура следва да бъде финансирано, особено в социално необлагодетелстваните градски и селски квартали . Това би могло да се направи например в контекста на вълната на саниране на градската среда.
6	Цените трябва да отчитат дългосрочната сигурност на водите, да включват принципа „замърсителят плаща“ и да гарантират всеобщ достъп и приемливи цени, особено за уязвимите групи . Следва да се установи общ подход на равнище ЕС за справедливо определяне на цените на водата . Тарифите за водата биха могли да съдържат ценови сигнали за осигуряване на по-устойчиво потребление.
7	Във всички държави членки трябва да бъдат стартирани кампании за повишаване на осведомеността и конкретни действия за насърчаване на разбирането на стойността на водата и промяна на дългосрочното поведение .
8	Следва да се въведе етикет за потребление на вода за продуктите, в допълнение към съществуващия енергиен етикет на ЕС, за да се повиши осведомеността на потребителите. Потребителите трябва да бъдат стимулирани да изчисляват своя воден отпечатък .
9	Следва да се въведат стимули за преход към кръгова водна икономика и за подпомагане на повторното използване на водата за всички видове ползватели . Замяната на използването на питейна вода с неконвенционални водоизточници следва да се превърне в норма, когато това е възможно.

10	През следващите две години промишлената стратегия на ЕС и свързаните с нея документи по пътя на прехода трябва да бъдат преразгледани, за да се включат свързаните с водата промишлени предизвикателства и възможности, като се обърне специално внимание на отраслите с интензивно използване на вода и се подкрепи възприемането на водноефективни технологии.
11	ЕИСК следва да повиши усилията си за създаване на общност на знание и иновации в областта на водите в рамките на Европейския институт за иновации и технологии (EIT) и да интензифицира подхода „пет мисии“.
12	Всички схеми на общата селскостопанска политика следва да насърчават устойчиво и ефективно управление на водите и да включват показатели за всяка държава членка за наблюдение на напредъка при управлението на водите. Трябва да се предостави специална подкрепа, за да се гарантира устойчив преход в хранително-вкусовия сектор и адаптирането му към изменението на климата.
13	Политиките на ЕС в областта на селското стопанство и промишлеността трябва да включват мерки за насърчаване на намаляването, повторното използване и рециклирането на водата и намаляването на замърсяването на водите чрез възприемането на добри практики, обучение и нови технологични решения за едно интелигентно по отношение на водата общество.
14	Устойчивото използване на вода и условията във връзка с водата следва да бъдат критерии във всички фондове на ЕС , за да се избегне подкрепянето на проекти, които противоречат на целите на Рамковата директива за водите и новия Син пакт на ЕС.
15	В допълнение към националните фондове, на равнището на ЕС трябва да бъде създаден Фонд за син преход като единна точка за достъп на ЕС до инвестиции в областта на водите и съчетаване на публичните инвестиции с иновативно финансиране .
16	Фондът за син преход ще подкрепя издръжлива инфраструктура и устойчиво управление на водите, научни изследвания и внедряване на ефективни по отношение на водите технологии . Той ще финансира инвестиции в условия на труд, качествени работни места и обучение , както и мерки за намаляване на неравенствата по отношение на достъпа до финансово достъпни и качествени услуги за водоснабдяване и канализация.
17	Инвестициите в областта на водите следва да бъдат обект на специално третиране в рамките на Пакта за стабилност и растеж .
18	Наскоро договореният Договор на ООН за откритото море следва да бъде приложен бързо.
19	В областта на външните отношения ЕС следва да улеснява устойчивото управление на водите и отпадъчните води чрез сътрудничество в сферите на инфраструктурата, технологиите и експертните знания и опит в рамките на икономически партньорства и сътрудничество за развитие . Global Gateway (Глобален портал) е отличен инструмент в това отношение.
20	Следва да бъде създаден Европейски център за водите с международно измерение , който да подкрепя държавите членки и други държави в съседните на ЕС държави и отвъд тях, за да се справят с въпросите, свързани с водите. Този център следва да представя примери за изключително сътрудничество и да предлага политически препоръки за постигане на напредък по целите на политиката на Синия пакт.
21	За портфейла в областта на водите следва да отговаря специален комисар на ЕС .

**Европейски икономически
и социален комитет**

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

www.eesc.europa.eu/eubluedeal

Printed by the EESC-CoR Printing and Distribution Unit, Belgium

EESC-2023-81-BG

© Европейски съюз, 2023 г.

Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

За използването или възпроизвеждането на снимките / илюстрациите трябва да се обърнете за разрешение директно към носителя/носителите на авторските права.

заглавна страница: ©Shutterstock/U2M Brand

вътрешни страници: ©Shutterstock/Ekkachai Tis

Служба за публикации
на Европейския съюз

Print:
QE-04-23-852-BG-C
ISBN 978-92-830-6280-6
doi: 10.2864/76

Online:
QE-04-23-852-BG-N
ISBN 978-92-830-6272-1
doi: 10.2864/44

BG